

Assetjament entre iguals en l'àmbit escolar

La Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació (LEC), reconeix en l'article 21 el dret dels alumnes a gaudir d'una convivència respectuosa i pacífica, i el Decret 279/2006, de 4 de juliol, pel qual es regulen els drets i els deures de l'alumnat dels centres docents, reconeix a l'alumnat el dret a la seva dignitat personal i a la protecció contra tota agressió física, emocional o moral.

La LEC estableix que el Govern i el Departament "han d'adoptar les mesures necessàries per prevenir les situacions d'assetjament escolar i, si s'escauen, afrontar-les de manera immediata". També estableix que el Departament d'Ensenyament "ha de posar a disposició dels centres els mitjans necessaris per a atendre les situacions de risc d'assetjament escolar" (art. 33).

Cal fomentar la participació dels infants en la resolució de conflictes d'assetjament escolar

El Decret 279/2006 reconeix el dret dels alumnes a la protecció contra tota agressió física, emocional o moral, i a un ambient convivencial que fomenti el respecte i la solidaritat entre els companys.

El Síndic ha rebut queixes referides a rebuigs generalitzats amb aïllament, menyspreu constant, burles, amenaces, insults, etc., que els alumnes afectats somatitzen en signes d'angoixa i ansietat i negativa a anar a l'escola, entre d'altres; molèsties diverses que apareixen pel seu patiment a causa de la mala relació amb els companys, i que afecten la seva vida quotidiana, personal i escolar.

Així mateix, de vegades, les famílies posen de manifest que ni el centre escolar ni el tutor no han detectat l'estat de l'alumne, ni tampoc el seu malestar psicològic i patiment, de manera que no comuniquen ni a la direcció del centre ni a la unitat de suport a la convivència escolar l'existència de cap conflicte.

De les queixes analitzades quan l'assetjament es produeix entre iguals, se'n desprèn una participació insuficient de l'alumnat, per la qual cosa és molt important que s'escolti els alum-

nes i que a l'aula es discuteixin i es treballin les normes bàsiques de convivència.

Les queixes rebudes també exposen la manca d'informació que els pares diuen que obtenen del centre i del Departament d'Ensenyament respecte d'una situació de presumpte assetjament entre iguals vers el seu fill o filla; la manca d'escolta i la negació de l'existència dels fets que denuncien; el fet que han estat entrevistats pel tutor o director del centre, però no s'ha entrevistat la família del presumpte agressor, per la qual cosa tenen la percepció que les línies d'actuació que s'emprenen sempre van adreçades a modificar la conducta de la víctima.

Un altre punt que es podria destacar de les queixes rebudes sobre aquesta problemàtica és l'enorme diferència de criteri observada entre famílies i professorat, per la qual cosa s'insisteix en la necessitat de promoure activitats de formació de les famílies i millorar la col·laboració família-escola com un dels factors clau de la convivència escolar si es volen superar molts dels problemes detectats.

El Síndic considera que l'escola ha d'afavorir una actuació proactiva en l'aplicació de l'article 11 del Decret 279/2006, de drets i deures dels alumnes, pel que fa al dret a la protecció contra tota agressió física, emocional o moral, i de l'article 19, de la protecció dels drets de l'alumnat, i preveure el tipus d'ajuda i atenció que requereixen els alumnes.

S'ha d'orientar les escoles i les famílies sobre com actuar davant de situacions d'assetjament entre iguals

En aquest sentit, les recomanacions emeses pel Síndic van en la línia de garantir en totes les situacions d'assetjament escolar el suport, la protecció i la seguretat de la víctima.

Davant les situacions d'assetjament escolar, un cop es coneixen, el primer i el més urgent ha de ser escoltar i donar un suport immediat a la persona que pateix l'agressió, i prendre decisions per assegurar-ne la protecció. Des del primer moment en què es comunica o es coneix la situació, la víctima ha de tenir la seguretat que hi ha un adult responsable en qui pot confiar perquè l'escolta, es pren seriosament el que li

ha transmès, la protegeix d'una nova agressió i l'informa dels passos que es van fent. La relació personal també ha de servir per aturar qualsevol intent d'autoculpabilització, mitjançant el rebuig total de les conductes assetjadores.

A banda, la intervenció del centre escolar amb els alumnes agressors i amb les seves famílies també ha de ser ràpida, sòlida i clara, amb l'objectiu de transmetre un missatge nítid de tolerància zero i de cessament immediat de qualsevol tipus d'assetjament, i també de promoure la cooperació de les famílies amb el centre.

També es constata una gran manca d'informació sobre què cal fer davant d'aquestes situacions. S'observa, així, una desorientació d'alguns centres davant dels criteris que cal seguir, els

passos que cal fer, les instàncies a les quals cal acudir, per la qual cosa el Síndic ha suggerit que s'incrementin els mecanismes d'informació i d'orientació a les escoles i famílies sobre les diferents possibilitats d'actuació davant de situacions d'assetjament escolar i que s'adoptin mesures per a la conscienciació de tots els àmbits educatius sobre la importància del respecte mutu i de l'exclusió total de qualsevol forma de violència en les relacions.

Així, calen mesures per fer possible el seguiment continuat de l'avaluació de l'eficàcia de les actuacions dutes a terme i de l'èxit en la resolució de la situació. També cal fer el seguiment de les mesures d'allunyament, canvi o trasllat de centre per evitar-ne una possible perversió.

Queixa 04450/2011

Aquesta queixa fa referència a una presumpta situació d'assetjament escolar i al desacord dels pares de l'alumne pel que fa a l'actuació de l'escola.

El Departament d'Ensenyament indica que la inspectora del centre va rebre la família i els va aconsellar que demanessin explicacions per escrit a la direcció del centre, i que si ho creien convenient sol·licitessin un canvi de centre.

La Inspecció va rebre còpia dels escrits del titular i del tutor del centre i també dels pares de l'alumne. A partir de l'anàlisi dels escrits, va recomanar a la família un canvi de centre i va proposar que es requerís el director del centre perquè dugués a terme les actuacions següents: en primer lloc, tenir les normes d'organització i de funcionament revisades i aprovades pel Consell Escolar; en segon lloc, tenir el Reglament de règim intern revisat i aprovat pel Consell Escolar; en tercer lloc, tenir la carta de compromís educatiu redactada i aprovada pel Consell Escolar, i finalment, tenir constituïda una comissió de convivència al si del Consell Escolar.

Finalment, el Síndic va recordar algunes de les recomanacions que va incloure en l'informe sobre la convivència i els conflictes a l'escola, com ara el fet de difondre i assegurar l'aplicació de protocols d'actuació per afrontar les situacions de maltractament entre alumnes, estendre la pràctica de les tutories individuals, donar informació i formació a les famílies dels alumnes, i reforçar la col·laboració família-escola, entre d'altres.

Pàgines extretes de l'Informe Anual 2011. Per accedir al document complet, cliqueu aquí.